

mea pera, he aha ranei te mea tika, kia meatia hei whakaora i aua mate, ara, me he mea, e pai ana, ki te whakatika i aua he, te whakaoti ranei i aua raruraru. Otira, e kore e ahei nga Komihana, i raro i te mana o tenei rarangi, ki te uiui ki te keehi a tetahi tangata, kia whakaae rano nga tangata e whaitikanga ana ki taua keehi, te kawé mai ki te aroaro o nga Komihana. Kaua ano hoki nga Komihana e uiui ki te take ki tetahi whenua, mehemea kei te takoto raruraru ia, i te aroaro o tetahi Kooti whakawa, ahakoa pehea ranei te ahua o taua Kooti; kei te aroaro ranei o tetahi hunga, tangata ranei, e whai mana ana ki te whakawa, ki te whiriwhiri ranei i taua raruraru.

4. Kia, whiriwhiria e ratou nga ritenga tino pai, tino marama, kia whakatakotoria, a muri atu, mo nga whenua a nga Maori e tukua ana e ratou, hei whenua hoko, hei whenua tuku. Ka uiui ano hoki nga Komihana, ko ewhea nga tikanga pai me nga ritenga marama hei whakatakoto, kia puta tika ai tenei mahi.
5. A, ka uiui ano hoki nga Komihana ki era mea ke atu, e pa ana ki nga mahi o tenei Komihana, kia tino whakaaturia mai kia ratou nga whakaaro mo runga i nga putake uiui katoa, hei uiuinga ma ratou.

NGA KUPU WHAKAHOKI ENEI KI NGA PATAI I ROTO I TE KOMIHANA.

(Korerotia tahitia te 1 me te 3.)

I. Me penei te whakanohonoho o enei tu raruraru, keehi, ara:—

- (a.) Ko nga keehi, kua oti te korero nga whakaritenga, a, whakaarohia ana e nga taha e rua, nga tangata katoa ranei e pa ana ki aua whakaritenga, e tika ana, engari, i runga i tetahi kupu o te ture, mana kore ana aua whakaritenga, aua pukapuka, otiia kahore he kupu whakapae i te mahi, he ki ranei he mahi tahae aua whakaritenga.
- (b.) Mo nga keehi, e tautohetia ana nga whakaritenga i waenganui i nga Pakeha me nga Maori; i te mea ranei, kua takahia nga ritenga o te ture e aua Pakeha e o ratou kaiwhakahaere ranei i te hokonga, i te tangohanga pehea ranei i te whenua.
- (c.) Mo nga keehi, kua tata te whakaoti nga whakaritenga i raro i te mana o tetahi ture e whai mana ana i taua wa, otira, na te mea, i hanga hou tetahi ture i muri mai na reira kihai i taea te whakaoti. Ko nga tu whakaritenga pera, kei raro i nga ritenga i whakahuatia i roto i te rarangi (a) i raro ranei i nga ritenga i whakahuatia i roto i te rarangi (b) i runga ake nei;

II. Ko te huarahi tenei e whakaarohia ana hei whakaora hei whakatika i aua tu raruraru me aua tu mate katoa, ara:—

- (a.) Me whakatu tetahi Kooti, ka huaina tona ingoa, ko "Te Kooti Whakawa Take Whenua Maori." Me whaimana taua Kooti ki te mahi whakawa i runga i nga ritenga o te ture, i runga ano hoki i te ahua kai whakariterite, kia whai mana hoki ki te whakaoti i nga take katoa, ki te whaka puta tiwhikete, karaati ranei mo nga whenua, haunga ia nga whenua i kiia i tangohia hetia i runga i nga mahi tahae, i nga mahi he ranei ki ta te ture ritenga.
- (b.) Kia toru nga Tiati mo taua Kooti. Ma te Paremete ratou e whakatu e whakarite hoki te roanga o te wa e tu ai ratou hei tiati. Kia tokorua o aua Tiati me Pakeha, kia kotahi me tangata Maori. Ma te ture e whakarite te roanga o te wa, e tu ai ratou hei tiati, me te utu ano hoki mo ratou.
- (c.) I nga keehi i whakahuatia nga whakaritenga i roto i te rarangi (a) me nga keehi i huia ki raro i te rarangi (c) me (a), ma te Kooti, i te mea kua oti te uiui, e whakamana te take o te kaihoko, kairihi, kaitango mokete ranei.
- (d.) I te rarangi (b) me te rarangi (b.) hui atu ki rarangi (c) ko nga keehi me nga mea tautohe-tohe katoa i huihuia i roto i era rarangi ma te Kooti e whakawa e whakatau i runga i tana e kite ai hei tika; otira, me he mea kua kiia he mahi he ki ta te ture tikanga, kua kitea ranei tetahi mahi tahae i roto i aua mea e takoto raruraru ana heoi ki te mea ka pera, ma te Kooti e tuku atu ki te Paremete tana ripoata mo aua whakawa, me te whakaatu ano i tona whakaaro, mo runga i nga korero i puta ake i roto i aua whakawa.
- (e.) Ma taua Kooti e whakamana e whakatuturu nga whakaritenga nga kirimina, kua oti te whakarite i waenga i nga Maori, ko te nuinga ranei o ratou, me nga Pakeha, i te mea ra kua kitea e te Kooti e tika ana.
- (f.) I nga keehi, me nga whakaritenga katoa me ka kitea e tika ana kia pera i raro i nga rarangi i runga ake me tu te Kooti hei kai whakariterite i nga raruraru e takoto tautohe ana, a, me puta te whakatau a te Kooti i runga i tana e kite ai e tika ana.
- (g.) Ko nga whakataunga katoa o te Kooti, he tino whakaotinga, he tino whakataunga rawatanga. Kaore e tika ki ara ano he whakawa. A, ma te Kooti ano e whakahaere nga whakaritenga o tana whakatau. I nga whakawa katoa e kitea ana e pai ana ka tino whai mana te Kooti ki te whakarite wawahanga i te hunga, e whaitikanga ana ki aua whakawa, i waenganui i etahi ranei o ratou e hiahia anei kia peratia, ara, ki ta te Kooti hoki titiro e tika ana, ki te whakarite whakaoti hoki i nga pukapuka tuku me era tu mea.

E hara i te mea no naianei i tipu ake ai enei tu whakaaro. Kaore. No mua no atu enei whakaaro. Hui ki nga Komihana maha kua tu nei i raro i te mana o Te Kuini, a te mana o te Paremete ranei, na Ta Hori Kerei i whakaputa te whakaaro i te tau 1877 kia whakaturia tetahi Komihana hei uiui ki nga raruraru katoa, ahakoa pehea ana te ahua, e tau ana i runga i nga whenua Maori, e takoto ana ranei i waenga nui i nga Maori me nga Pakeha. Ki tana whakaaro, i korerotia i taua wa, me tino whaimana rawa taua Komihana hei tino whakaoti i enei tu raruraru me era whakawa katoa i whakahuatia i runga ake nei. I tono ia, a Ta Hori Kerei, kia Hori Hikinipatama (Sir George Higinbotham) o Mērepana, koia hoki te Tiati Timuaki o te Kooti Hupirimi o Wikitoria i naianei. I mea a Ta Hori Kerei ko taua Hori Hikinipatama hei timuaki mo